

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTURILE:
de un și garson: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.
Astăzi abonamentele, citi și inserții:
nile sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oraș și comitat
Scrisori nefrancați nu se primesc

Alegerea dela Pecica.

Vineri în 6/19 August după amiază se va ținea în Pecica o adunare de alegători. Alegătorii noștri din acest cerc sunt rugați a se prezenta în număr cât mai mare la aceea adunare.

Pentru viața poporului.

Din toate părțile vin știri îngrijitoare, că seceta din anul acesta, seceta cum poate nu s'a mai pomenit așa de necruțătoare și de lungă durată, a distrus toată podoaba câmpului, hrana mulțimei omenesii și hrana vitelor.

Porumb aproape nu s'a produs. Vitele la câmp smulg rădăcina de iarbă uscată, de-și stămpără foamea. Sunt comune în cari au secăt fântânile; isvoare, pâraie, riuri sunt scăzute și uscate.

Și în chipul acesta, așa pregătiți, vom avea să intrăm în iarnă! În astfel de împrejurări, ce auspicii putem avea pentru primăvară?

E în adevăr desolătoare această stare, în care numai ajutorul lui Dumnezeu mai poate mântui pe oameni și deșteptarea la realitate a poruncitorilor peste țară, cari își pierd vlaga și vremea cu preocupăți de «maghiarizare»...

Dar dacă pentru ziua de «mâne» nu ne vedem asigurați — și mai grave simptome și accidente, distrugătoare și a așezămintelor avute din nainte, ni-se semnalează din toate părțile:

Pârjoluri de foc pătrund prin păduri și mistulesc fără mila întinderi de sute și sute de kilometri, lăsând pe urmă scrum din puținele frunze și pășunea născută și păzită în umbra pădurilor.

Un vânt năpraznic apucă în coama unei flacări topitoare, ivite ca din nenorocire, distruge un sat întreg, din săracul, cumplit lipsitul Bihor.

Într-o comună românească din Banat doar biserica a scăpat de furia focului.

În vechiul Zarand, care de mult a și uitat că Crișul spală aur... ce i-a mai rămas bietului țeran român, când și coliba lui acoperită cu paie a ajuns jertfă flacărilor.

Sate întregi, sute de familii rămân fără adăpost, nu mai au unde-și pleca capul, după-ce odată li-s'a arătat fantoma foametei în zarea viitorului...

E par'că dela Dumnezeu, pentru păcatele noastre, de ne pedepsește atât de cumplit? Nă e destulă opera distrugătoare a soarelui, ci și alte focuri să se năpustească asupra poporului, schimbând potopul de apă din Scriptură în potop de foc, distrugător?

Este neîndoios, că avem de ce ne jeluim, de ce ne plânge.

Dar tocmai aceasta să ne întărească sufletul pentru a căuta să îndreptăm, să ne dăm toată silința, să căutăm mijloace de în-

dreptare a răului, de a veni în ajutorul năpăstuitului nostru popor, — sărac în țară săracă.

La Rișca, bună-oară, dintre patru-zeci și-trei de case cari au ars, asigurate au fost — două!

Numai două!

Și când tot binele ce au putut aduna 41 de gazde în colibioarele lor s'a spulberat. Când din tot câștigul făcut cu grea trudă omul s'a ales cu nimic, absolut nimic și sub cerul liber, cu familia sa întreagă, de ce să s'apuce? Câmpul e pârjolit, roade nu-s, nimic nu-i...

Va rămânea Dumnezeu, și până la alt rod al muncii, — ajutorul oamenilor buni.

Elita socială a noastră, a Românilor din Ungaria, va avea privilegiu de a se întruni la Brad, la «Fondul de teatru», la Timișoara la «Asociațiune», la diferite «Reuniuni», pentru a sevârși muncă națională.

Oare ar fi prea mare jertfă, dacă cu ocaziunea amintitelor și altor serbări similare și-ar aduce aminte cei întruniți de cei rămași fără casă, fără adăpost, fără hrană, frații ai noștri, temelia neamului nostru?

Un obol pentru cultura națională altul pentru viața poporului amărât; pentru zilele celor isbiți de nenorocire, pentru poporul cel mai modest, cel mai blând popor, — cel mai sfânt prin suferințele sale: Neamul părinților noștri!

TELEGRAMA.

FARZĂ IN TREI ACTE

DE
ORIGINAL.

Scena III.

(La sat; lângă casă, sub copac, măsuță. Sed și bean vin Mihai și D-na Vintila în fund; la dreapta Vintila, la stânga Răbduriu).

D-na Vintila. (Sculându-se dela masă): Acum să-mi dai voie, cumetre, să mă duc și eu să mă culc.

Mihai. Ca copiii...

D-na Vintila. Copii dorm dela 9. Acuma e aproape 11. Și trebuie să mă scol de noapte. Așa-i la sat. (Intinde mâna lui Mihai): Noapte bună cumetre! Dumneavoastră stați până vă cade bine.

Răbduriu (Umple paharele): Aai ce bine 'mi cade!

Mihai. Noapte bună dragă cumătră! Te lăsăm, te lăsăm. (Paharele se ciocnesc la îndemnul lui Răbduriu. Beau).

Mihai. (Lasă paharul din mână. Își șterge fruntea) M'am înfierbântat; prea mult am băut astăzi.

Vintila. (Cu pipa în gură). Să-ți fie de bine și să vii mai des. Mai uiți de politica aia...

Mihai. (Luă Răbduriu). Dar cu școala cum mai merge?

Răbduriu. Copii, har Domnului mulți. Leafă, — doamne apără.

Mihai. Așa e la noi, la Români. Și eu la ziar am cetitori mulți; plătitorii puțin.

Vintila. Așa-i pela toate. Vorba poetului: „Val de biet român săracul“... Dar ce! Nu stăm doară noi pe năcăjeală aci. Pune mâna pe pahar! Dascăle!

Răbduriu. Am înțeles. (Toarnă în pahare și suge iute un pahar)

Mihai. (Ducând paharul la gură și gustând): Nu mai merge.

Vintila. Doară nu! (Golește).

Mihai. Măi popo! (Zimbând îl privește. Răbduriu se scoală dela masă, trage cu ochiul lui Vintila și dispăre pe pitite). Să nu te las de rușine. (Golește paharul).

Vintila. Vezi bine!... Așa vin... Dar despre alegerile astea, cum îți dai cu părerea?

Mihai. Bine. Vom lupta! Numai în luptă este viață. Cel-ce nu luptă va pieri, copleșit sau distrus de cei ce luptă.

Vintila. D'apoi dacă ști că nu poți isbuti, de ce să mai lupți? Doar așa s'a făcut pasivitatea.

Mihai. Pasivitatea când s'a făcut — s'a făcut cu gândul de a împedea roțile mașinării politice. Și când odată te-ai convins, că nu poți strica nimic prin pasivitatea ta, trebuie să ieși altă cale, să dregi, ce se poate, — prin activitate.

Vintila. Cum să dregi, când nu poți ajunge acolo unde ar trebui să fi?

Mihai. Nu poți? Dragul meu! Din picături se face marea; acele picături, trebuie să existe o forță care le adună la un loc și le leagă, ca să zic așa, unele de altele. Ș'apoi un val de apă nu a distrus nici când aparate puternice, cari dominau marea? (Pauză. Se uită împrejur). Unde e dascălul?

Vintila. P'aci o fi pe unde-va.

Mihai. (Continuând). Picurii de ploaie, dacă bat tot pe un loc, în piatră: nu-i așa că o găuresc, o sfarmă cu vremea?

Vintila. (Face din cap, aprobator): Guta cavat lapidem...

Mihai. Vezi acea forță, care încheagă stropii în valuri de mare, în politică este deșteptarea conștiinței naționale și demnității cetățenești în popor. Ear ducerea în lupta pentru deșteptarea și închegarea poporului, aduce cu rolul stropilor ce din piatră fac pustiiri. Luptă dar, luptă înainte! Luptă înainte! Luptăm ca să ne oțelim, — și birui-vor urmașii noștri.

Vintila. (Cuprins de un elan de însuflețire, sare sus de pe scaun, cu paharul în mână și strigă): Trăiască!

(Din depărtare se aude muzica cântând „Deșteaptă-te Române“. Muzica se apropie în frunte cu Răbduriu, care cântă).

Răbduriu. „Murim mai bine 'n luptă, cu glorie deplină, decât să fim sclavi iarăș în vechiul nost pământ“. (Se ridică în picioare și Mihai).

În jurul alegerii din Pecica.

Partidul independist și guvernamentalii se învârtesc în jurul alegerii dela Pecica, cuprinși parcă de teama necunoscutului viitor, — căci în acest cerc românesc va intra de acum în lupta electorală pentru parlament și partidul nostru.

Până acum, adevărat în trecut, mergea mai ușor, ca partidele din vorbă să-și găsească candidații cu șanse de reușită; căci marea parte a alegătorilor, mergea orbește după ademeniri, corupțiuni și terorism.

Hotărârea noastră însă de a ne prezenta cu candidat naționalist, i-a zăpăcit, i-a încurcat în calculele lor pe șovinisti, încât dau din colț în colț, căutând pe candidatul care ar putea să aibă mai multe șanse și care s'ar angaja la jertfe pentru o problematică biruință, pe urma căreia și-ar putea câștiga un mandat de foarte scurtă durată.

Partidul kossuthist-independist a făcut Duminecă întrunire în Pecica, pentru candidare, dar' n'au putut cădea de acord asupra persoanei care ar fi să se candideze.

Unii se leagă de redactorul Szalay Mihály din Budapesta, care la alegerea trecută a întrunit o imposantă minoritate față cu Vásárhelyi.

Se simte însă hotărât între kossuthiștii din Arad o luptă înfundată, între creștini și jidani, căci acești din urmă prea s'au ridicat și tot umblă să iese la suprafață în partid.

La Nădlac e deputat Nagy Sándor (ovreu), la Pecica să fie eărăși ovreu acela care desfășură steagul lui Kossuth?

Creștinii din partidul independist eărăși se divizează: Unii ar dori să se grupeze pe lângă Szondi János, profesor la preparandia de stat din Arad. Se mai zice că unii ar dori pe tinărul Emil Purgli, mare proprietar, (înrușit cu fișpanul comitatului!)

Se mai zice că partidul kossuthist ar fi decis să-l candideze pe vechiul său leader local Múlek Lajos. Dar ulterior s'a desmintit și această versiune; și kossuthiștii stau fără candidat.

Partidul guvernamental, care s'a frământat și el în decurs de câteva zile asupra alegerii persoanei de candidat, a hotărât să susțină candidatura lui Herczeg Ferencz, șvab de origine, dar' de present mare scriitor maghiar.

Cine va fi candidatul nostru, o — va spune poporul, care se va întruni în ziua de Schimbarea la față în Pecica.

S'ajute Dumnezeu cauzei celei bune!

Stat de panduri!

— Ungaria —

In revista politică „Jövendő” dela 16 Iulie dl Alexandru Brody, publică următorul articol care spune guvernului actual adevăruri crude:

„Idea statului de panduri, (stat polițial, rezimând pe baionetele poliției, nu pe dreptul cetățenilor), este veche, deodată cu însuși statul. Doar' că în vechime puterile îl ziceau putere și nu drept! Despre indemnul prigonirii se spunea drept că isvorește din simțământul de răsbunare și nu se zicea că e o atribuțiune a politicei „liberale” — precum zic astăzi politicii maghiari!

Mai de mult erau iobagi și domni, și pe cerul justiției, lucea numele lui Torquemada; pe atunci nu erau umaniști, carii să fi zis că siluirea e abuz ilegal de putere.

„Domnia absolutistă a fost totdeauna idea favorită a celor puternici, cari foloseau de regulă două mijloace întru ajungerea scopurilor lor: neștiința poporului, și lăsarea lui în lumea întunecului sufletesc, ca să impedeze astfel formarea de păreri în el, și apăsarea celor-ce cugăta liber, ca să impedeze eșirea la iveală a părerilor altora.

Dar' și intrupătorul tipic al forței, Napoleon, abstrăgând dela ambiția lui personală, călca în picioare libertatea omenească pentru interese de stat, și tot atunci, pe când cu o mână confisca drepturile contemporanilor, cu cealaltă mână credea drepturi generațiilor ce se vor naște! Codul-Napoleon rămâne codexul-mamă al cărților de legi europene.

„Ungaria nu se poate asemăna cu nici un singur alt stat, și e în stare mai nenorocită ca ori-care altă țară, căci aici nici absolutismul nu se poate împreuna cu împlinirea dorințelor naționale, ba din contră, forța brută s'a arătat folositoare tot politicei austriece! Aiurea deținătorul puterii s'a putut mângâia cu aceea, că deși a abuzat de drept, dar' cel puțin are credința,

că interesul adevărat ori închipuit al statului, i-a cerut acest serviciu. Dar' în Ungaria nici un guvern nu s'a putut amăgi nici măcar cu acest scop învilit. La noi domnia absolutistă s'a îndreptat contra țării și în folosul Austriei.

Deci ori-ce fel de întrebuintare a puterii și a siluirii e o risipă de forțe și pierdere de vreme, — căci dacă se și abzice (de către guverne) de modul și mijloacele ideale de guvernare, ceea-ce totdeauna e o greșală fatală și o politică învechită odioasă, — aceea se întâmplă nu în folosul mării viitoare a țării și a dezvoltării personalității politice, ci pentru susținerea și întărirea ideii imperiului comun.

Și dacă absolutismul e scârbos în ori-care formă a lui, el e învechit chiar și în cazul, când e motivat cu „resoane de stat”. Dar' mai ales e odios atunci, când el pentru susținerea domniei de partid, sub firmă „liberală”, nimicește drepturile omenești, cetățenești și politice!

Întăia cerință a unei politice liberale e aceea, că ea pe baza principiilor statului de drept se înlătore acele lovituri cari ating ori primejduse ordinea de stat.

„Respectarea dreptului personal; scutirea dreptului de întrunire și asociere a cetățenilor; osebirea organelor puterii executive; despicarea strictă a cercului de competență a organelor osebite, și mai ales neatarnarea totală a administrației de justiție: acestea arată chipul adevăratului stat de drept, în contrarietate cu al statului polițial, în care în situații critice, cercurile de competență pier, forța degenerază în drept și puterea în siluire.

În timpul din urmă mai multe apariții și fapte din viața publică maghiară, servesc perspective triste din acest punct de vedere!

Guvernul nu numai că se arată cu totul nesimțitor pentru susținerea libertății publice, ci din contră: în astfel de casuri, când își vede primejduite scopurile și interesele sale, recurge la politica detestată a celor două-zeci și cinci de băte și a tragerii pe bancă, vătămând adânc chiar și simțământul de sine al pariilor, cari în periodul luminei s'au desvâțat de loviturile de biciu!

S'a început acest sistem cu prigonirea socialiștilor (și a naționalităților! Autorul maghiar era deplin drept, dacă în fie-care loc, unde e vorba de socialiști, adăuga: și naționalitățile cari sunt la fel de brutal tractate de guvernul, contra căruia d-sa se revoltă prin articolul acesta. Red. „Lib.”), oprinduli-se adunările lor populare, confiscându-le foile, cu instituirea procuraturilor de noapte! Politica scurt vâzătoare, stupidă! Nu știe guvernul, că partidul social-democrat în Ungaria are a-și mulțumi întinderea lui, tocmai domniei siluitoare a lui Bánffy-Perczel? Și în străinătate, d. e. în Germania, puterea de acum a partidului e urmarea directă a „legii de fer” a lui Bismarck, care a stîrpit pe socialiști — pe hârtie! (Tocmai cum ne stîrpesc pe noi, neamurile nemaghiare, guvernele ungurești, cu legile lor de pe hârtie! Red. „Lib.”)

Firește, când e vorba de socialiști (ca și despre naționalități Red. Lib.) guvernul stă înainte cu ideea națională, față cu cea internațională.

„În astfel de împrejurări se scoate la iveală ideea „națională” cea înfrată, desbrăcată însă de adevărata ei formă, și folosită drept frază mincinoasă, dar' care în clipe de strimtoare e părăsită cu necredință, — aceasta idee (națională) închipuită ca având putere vrăjitoare, fiind elenodiu sfânt pentru prostirea mulțimii, și cu care o politică hăbăucă crede a-și putea coperi toate boacănile și revindicările unui popor amărit, până ce vine o scrisoare din... Galați!

„Dar' e vădit, că sufularea națională (maghiară) față cu socialiștii (și cu nemaghiarii! R. „L.”) e o frasă tot așa de fără preț și goală, ca și „libertatea” lor (a guvernelor adevărate)! Căci guvernul față cu ori-ce mișcare a mulțimii, pune în praxă ideea statului polițial dacă în sufletul mulțimii viiază alt simțământ, decât ligușirea josnică!

Dovadă istoria grevei dela trenuri. Nici ideea națională, nici interesele statului, nici punctul de vedere al ordinii, nu au cerut ca guvernul să oprească adunarea funcționarilor de trenuri. Opreliștea asta le-a dat-o simplu stăpânul lor (din întâmplare statul, nu societatea pe acții Kassau-Oderberg), și guvernul a ridicat la dogmă acel principiu imposibil într'un stat de drept, că funcționarii de tren, nu pot fi totodată oameni și cetățeni. Arestarea și aruncarea în

Toți. Trăiască nația! (Beau. Țiganii cântă tuș. — Să așezează conviviul la masă. Țiganii sfioși acordează viorile).

Mihai. (Chefliu). Iară bēuf...

Vintilă. Să-ți fie de bine!

Mihai. (Lui Răb.). Dar unde inventași pe acești nobili? (Arată pe țiganii).

Răbduriu. D'apoi, sunt pela noi...

Vintilă. (În glumă). E afurisit dascălul ăsta.

Mihai. Măi cioră...

Țiganii. Șăru'măna la Măria-Sa. (Se pleacă).

Mihai. (Vorbește cu limba moiată): Zi una de inimă albastră.

Vintilă. (Lui Răb. face gest. Răbduriu toarnă vin).

Țiganii. (Incep, întâi din vioară plenison, apoi piano, acompaniând pe unul care cântă din gură):

Lasă-te puică de mine,
Dacă vrei să-ți meargă bine!
Cum o să mă las de tine,
Când ți-e casa lângă mine?

(Musica refren, plenison).

Cum o să mă las de tine,
Când ți-e casa lângă mine?
Deschid ușa dau de tine,
Mai mult foc s'aprinde 'n mine.

(Musica).

Drag mi-e să trăiesc pe lume,
Frică mi-e că mor ca mâne.
Drag mi-e să trăiesc mai mult,
Frică mi-e că mor curând.

Of of of, ș'auleo
Ș'oi să mor de dorul tău } bis.

Mihai. (Dă cu palma 'n masă). Tii! Că mândru o ziseși! Bravo Țigane!

Vintilă. Bravo!

Răbduriu. Bravo cioroi! (Ciognesc, beau, țiganii trag tuș).

Mihai. S'apoi să mă zică cine-va că Românil n'are vâlvă în el!

Răbduriu. O zice bine țiganul. (Beau).

(Țiganii eărăși încep o doină, dar după un gest de nerăbdare a învățătorului repede trec într'o sârbă. Cei dela masă încep să salte și să tipe „hop”... „hop”... Vintilă pune pipa pe masă. Se iau de mâni ei trei și tropotesc din picioare, dansează pe loc. În pragul casei apare în halat, cu părul despletit, speriată d-na Vintilă).

— **Sinucidere de emoțiune.** Intr'o crăsmă din Budapesta, St. Dohány Nr. 46 petreceau Duminecă mai mulți meseriași. Calfa de croitor Biró László, mai ales se emoționa de cântecele duioase ale unui taraf de lăutari. După un cântec foarte duios, Biró de-odată scoate briceagul și și-l implântă în piept.

În grabă este desarmat și dus la spital, unde îl panzează. Rana ce și-a cauzat nu e gravă. — Interogat că pentru-ce a voit să se sinucidă, a spus, că un cântec i-a revocat amintiri duioase; și de odată i-s'a urât de viață.

— Viitorul mitropolit de Caloccea.

Un ziar maghiar a lansat știrea, afirmative primită din cercuri competente, că de urmașul reposatului metropolit Császka, guvernul îl dorește pe actualul episcop rom. cat. din Timișoara Desseffy Sándor, episcop de Cenad. Afară de grațiile guvernului, se zice că Desseffy le are și pe ale Papei, cu care e în bune relațiuni de pe când acela era patriarch al Veneției.

Rivalul lui Desseffy, la scaunul mitropolitan din Caloccea, ar fi episcopul de Alba-Iulia, contele Mailath.

— **Ancheta în afacerea dela cafeneaua „Macedonia“ din București.** Judecătorul al cabinetului I a continuat instrucția în afacerea omorului politic din cafeneaua „Macedonia“.

D-sa a ascultat mai mulți martori, precum și pe Nusi Tului.

Acesta din urmă fiind întrebat ce a făcut cu revolverul cu care a omorât pe Lecanta, a declarat că revolverul nu era al său, ci la găsit jos, ear după-ce a tras l'a aruncat tot jos. Probabil că a fost luat de vre-unul din cei cari se găseau de față.

Prin această întrebare, judecătorul a voit să constate dacă Nusi Tului purta armă la el.

De alt-fel instrucția a constatat pe deplin că el era în legitimă apărare, când a omorât pe Lecanta.

Contrar celor publicate acum câte-va zile de un ziar din București, Nusi Tului n'a cerut până eri liberarea sa pe cauziune. Probabil că o va cere.

— Declarațiile generalului japonez Oku.

În lupta dela Vafanku prințul Jaime Bourbon, care în calitate de ofițer de cavalerie servește în armata rusă operativă din Mandciuria, înainte de a se retrage armata rusească spre Haintseng, a lăsat să se lipească placate adresate comandanților trupelor japoneze. În aceste nobilul prinț afirmă, că singur cu ochii săi a văzut cum soldații japonezi mutilau cadavrele soldaților ruși pe câmpul de masacru. La această acuză infamă răspunde însuși generalul Oku după Vossische din 5 c. următoarele:

„Publicațiunile colportate de un ziar francez și cele austriace sunt pure născociri. Aceste vești stau în izbitoare contra-zicere cu faptul adevărat și sunt destinate să compromită renumele soldaților noștri. Este foarte ordinar și josnic modul, de care se servesc Rușii pentru a declina dela sine acuză barbariei. Ceea-ce atinge publicațiunea apărută în ziarul francez am să remarc faptul, că la 12 Iunie de fel n'am avut luptă, ear la 15 Iunie Rușii au mutilat cadavrele noastre, ce e drept, dar noi nu ne-am folosit de o astfel de retorsiune, ci am grăbit de răniții ruși cu cea mai mare băgare de seamă și i-am tratat cu atâta atențiune, încât mulți dintre ei ne-au mulțumit cu lacrimi în ochi“.

După astea generalul Oku înșiră o mulțime de casuri, cari dovedesc cruzimea soldaților ruși (creștinii!).

Aici (adecă la Vafanku) la 15 Iunie 15 Ruși au omorât 4 Japonezi pe cari i-au batjocorit în mod crud și înșiorător. Rușii li-au scos mai întâiu ochii soldaților noștri apoi li-au frânt coastele, și au despoiat pe morți de toate ce aveau la ei. Multe obiecte luate dela soldații noștri au fost aflate mai târziu la soldații ruși“.

La sfârșit generalul Oku mai pomeneste și de «tactica» Rușilor ceva. Anume *cavaleria rusă de multe-ori desfășura dra-*

pelul japonez, ca să scape de focul infanteriei japoneze. Altă-dată foloseau *steag alb*, ca să se poată retrage unde-va la loc sigur, de unde apoi trăgeau în Japonezi.

În urma acestor apucături generalul Oku declară la fine, că nu este mirare, dacă oamenii, cari întru atâta își uită de legile onoarei și ale onorabilității, împoașcă pe alții cu tină și tot felul de minciuni, pentru a compromite și murdări onoarea adversarului.“

— **Congres internațional de socialiști.** Din Amsterdam se telegrafează: Luni a fost deschis congresul internațional al socialiștilor. Președinte a fost ales Van Kol (Olanda), vice-președinte Sen Katayama (Japonia) și Plehanovo (Rusia: cât de demonstrativi pot fi „reformatorii“ societății!) După-ce președintele deschide congresul, salută membrii dar mai ales pe reprezentantul japonez și rus, cari între aclamările furtunoase ale „soților lor de principii“ își dau mâna.

(Ce scenă comică!) ambii au vorbit apoi, fulgerând contra actualului războiu, ce-l poartă conaționalii lor. (Avea înțeles negreșit s'o facă asta reprezentantul socialiștilor, condamnd după felul lor de a înjura purtarea provocatoare a Rusiei, dar reprezentantul socialiștilor japonezi, fie el ori-cât de cosmopolit, în fine tot japonez este, și ca atare și ca patriot avea să judece mai calm înainte de ce s'ar fi îndemnat a se face trădătorul cauzet drepte a patriei sale. Să judece. Dar când au judecat și chipzuit socialiștii și cu cumpăt asupra vre-unei chestiuni. Nici-când, căci ceea-ce îi face pe ei să țipe, este stomacul, și nu aievea chestii de mare și generală importanță socială ca de ex. ideea sublimă a „înfrățirii popoarelor“, progresul științelor artelor etc. gonirea Intunerecului susținut de biserică și servitorii ei etc., căci de așa ceva sunt prea puțin voinici tumultuanții și galăgioșii de stradă).

La urmă reprezentantul socialiștilor, mai bine zis al comuniștilor francezi s'a ridicat și a prezentat un proiect de rezoluțiune, în care este exprimată dorința, că sindicatul așteaptă cu drept cuvânt dela socialiștii fie-cărei țări, să lupte cu toată energia pentru posibila împedecare a războaielor. (Dar ceea-ce face Combes și comuna în Franța, nu trăgea oare după sine războiu, dacă papa avea puterea să lumească de odinioară? Iți poți închipui cum ar fulgera Dumnezeul socialiștilor comuniști Jaurès, și soții săi și prețindeau cu insistență războiul pentru a „desrobi“ statul francez de sub puterea papală! Desigur soții de principii congresiști asta ar fi aprobat-o cu mâni cu picioare. Pentru-că contra bisericeii și contra oastei negre este permis ori-ce mijloc de exterminare după dogmele socialiste. Ce umanitate!)

De sine înțeles, că acel proiect de rezoluție a fost adoptat cu unanimitate.

— **Fiiul ministrului Tallián sinucis.** Din Lipic (Slavoniă) aduce telegraful știrea, că Tallián Andor, fiul ministrului de agricultură. Tallián Béla, elev al academiei militare „Ludovica“ și-a tras un glonte în cap, și a rămas mort pe loc.

Ministrul Tallián Béla era la Viena, unde a primit știrea catastrofei.

— **Hoși de cai.** Ni-se scrie din Homorod: În 2 Iunie a. c. Joi noaptea spre Vineri s'au furat din stava Homorodului de lângă Cohalm 7 cai, dintre care 2 au scăpat din mâinile hoșior și s'au întors singuri acasă ear 5 nu s'au mai aflat până azi: ai lui Vegner I. Halas, G. Prädiger, M. Depner și al parochului românesc George Repede. Bieții păstori și proprietari cari în urma promisiunilor geandarmilor erau tot cu speranța că se vor afla de oare-ce li-a zis că și din pământ îi vor scoate, trecând însă de atunci atâta timp și au pierdut toată speranța. Bieții păstori cari sunt toți Români sunt siliți a plăti desdaunare peste 1400 cor. Dintre caii furați 2 sunt roșii ear 3 negrii și pintenogii. Pe cei mai mulți îi surprinde acest cas, cum pot furii cu atâta îndrăzneală să umble cu cai de furat pe lângă atâtea posturi de pază. Aceasta publicare era menită încă în săptămânile acelea, ca să poată fi înhățați acei furii îndrăzneți, căci mulți își dau cu socoteala că i-au dus țiganii de aceia cari umblă cu haita fiind bine înarmați. Anul trecut s'au fost furat din boi, ear acum doi ani din Archita, cari asemenea nu s'au mai aflat. *Un păgubaș.*

— **Mare bucurie în Rusia.** În mijlocul tristeilor vești cari vin de pe câmpul de războiu la Petersburg, o veste îmbucurătoare s'a răspândit eri în toate colțurile vastului imperiu rus: Tarina a născut un băiat.

Nicolae II. nu avusese până acum fericirea de a avea un fiu care să moștenească coroana sa imperială și aceasta a fost în tot-deauna cea mai mare durere a sa. Moștenirea tronului Rusiei până acum se socotea că va fi luată de unul dintre Marii-Duci, frații ai Țarului.

Acum doi ani, când s'a născut ultima fiică a Țarului, se spera mult că va fi un băiat, dar speranțele au fost înșelate.

Pe lângă bucuria personală a Țarului Rusia întreagă tresaltă de bucurie pentru nașterea unui Țarevic.

Ecoul celor 301 bubuituri de tun se va repercuta în toate colțurile vastului imperiu și în toată Europa unde se găsește refugiați ruși, pentru-că îmbunătățirea soartei multora atârna de venirea pe lume a acestui urmaș al Țarului Nicolae.

Bucuria Rusiei pentru nașterea țarevicului este mai mare de cât a fericitului părinte.

La nașterea unui fiu, Țarul iartă miile și miile de condamnați, mai cu seamă condamnați politici. Temnițele se deschid, deportații se întorc la căminul lor cei refugiați în alte țări au voie să reintre în patrie.

În această privință, bucuria Țarului va fi împărtășită și de Români căci se știe cât de mare este numărul fraților noștri basarabeni refugiați în țara noastră din cauza prigonirilor administrației rusești.

Acum, de ani de zile de exil, ei vor putea să treacă nesupărați Prutul, să-și revadă vatra părintească, și pe părinții, frații și rudele lor. Multe lacrimi va șterge venirea pe lume a țarevicului!

Pe lângă acestea, pe lângă cei închiși deportați sau refugiați, e tot poporul Rusiei care se bucură pentru-că el speră acum temeinic că Țarul se va înlostivi să realizeze reformele pe care de atâta vreme Rusia le așteaptă. Cine știe Pe lângă largirea drepturilor străinilor, de care ne tot vorbesc ziarele de câte-va zile și de care adevăratul popor rus nu va avea mult să se bucure, poate că Țarul va da și constituția pentru câștigarea căreia s'a făcut atât de multe jertfe.

— **Briganzii armeni.** Ziarele berlineze aduc știrea că mănăstirea rusească Galat, din Caucazia a fost jefuită de revoluționari armeni cari au pătruns înăuntru în timpul vecerniei și au legat pe călugări.

Revoluționarii nu s'au atins de icoane cari au cadre scumpe, însă au luat anticelul rămase dela vechii domnitori ai țării Imereția, între cari obiecte se află și prețiosul inel al țarului David, prețioasele inele ale țarinei Tamara, garnisite cu diamante și perle, precum și mantii vechi de mare valoare.

Alergând poliția a început o luptă cu briganzii. Patru din ei au fost uciși, cei-l'alți au fugit călări.

— **Statutul personal în România.** — *Căsatoria între unchiu și nepoata.* — Curtea de casație secția I. din București a dat o deciziune prin care se stabilește:

1. Pentru cetățenii Români, statutul lor personal se determină de legea română, și tot după această lege se determină statutul personal al celor cari, fiind născuți în România, locuiesc în țară și sunt supuși legilor române, precum sunt locuitorii de religie mosaică.

Acești locuitori de religie mosaică, lipsiți numai de drepturile politice, care consistă în participarea la afacerile publice în comună, județi sau sat, nu sunt străini, dar nu sunt nici Heimatslosi, expresiune care nu se poate aplica de cât la aceia cari, pe lângă că nu se bucură de cetățenia nici unui Stat, cărora suntem siliți, pentru variile relații în care se află, a le aplica legile locului unde se află și unde încheie relații; căci neaplicând legea reședinții sau a locului, aceste relații ar fi fără nici o sanțiune.

2. Protecția acordată de unele State unor locuitori din Statele orientale, precum mult timp și România a fost considerată, implică numai o protecție diplomatică, dar, prin aceasta, locuitorul care se bucură de protecția străină nu era și cetățean al Statului care acorda protecția.

3. Israelitul, care s'a născut în România, unde a locuit și locuiește, și care s'a supus legi-

lor române, îndeplinind și serviciul militar, este pământean român și legile române, au a i-se aplica și statutul lui personal se regulează de legea română.

4. De și după legea română, căsătoria între unchiu și nepoată nu se poate contracta, însă când o asemenea căsătorie s'a efectuat de israeliții ce locuiesc în România, și al căror statut personal se regulează de legile române, și s'a efectuat într'un stat în care căsătoria dintre unchiu și nepoată este permisă, această căsătorie nu poate fi declarată nulă, când sub raportul formei este validă și dacă nu se constată că soții cari au încheiat-o s'ar fi dus în aceea țară străină numai spre a contracta căsătoria în fraudă legii.

5. Dispozițiile legilor române aplicându-se la toți acei cari locuiesc în România și sunt supuși acestei legi, este neîndoios că divorțul este admistibil pentru aceștia, chiar dacă căsătoria au contract-o într'o țară străină unde divorțul nu există, într'u cât în privința cererii de despărțenie are a se aplica legea română.

— **Noua capitală a Australiei.** Federația statelor australiene și-au ales ca loc de reședință orașul Melbourne. Această alegere este o dovadă eclatantă și demonstrativă, pentru a da să înțeleagă Anglia, că deși depind de imperiul britanic, de fapt ele constituiesc o federațiune de stat republicană cu totul independentă. Locul noului parlament al statelor reunite este sătulețul Dalgety, care astfel în scurt timp va deveni un oraș de primul rang.

— **Fratele ilegitim al împăratului Wilhelm.** Din Berlin se comunica următoarea știre interesantă: Naintea barei judecătorești din Halle era tras redactorul ziarului „Halleer Volksblatt“, pentru crima lesei majestate. În acest ziar adica a apărut o știre picantă, anume, că un frate ilegitim al împăratului Wilhelm a murit ca vagabond în Budapesta. Mama lui se cheama Eliza Suchovsky și era din Budapesta. Tribunalul însă l'a achitat pe acuzat. Procurorul apelând contra acestei sentențe, procesul a ajuns naintea tribunalului imperial, care a aprobat sentința forului prim cu motivarea, că faptul, cu fratele ilegitim al împăratului a murit ca vagabond, nu poate arunca umbră asupra împăratului, deoarece pentru nașterea copiilor ilegitimi numai părintele poate fi condamnat, și numai acesta este vătămat în cazul de față prin afirmațiunea, că relațiile defunctului împărat avute cu Eliza Suchovsky au avut drept urmare nașterea vagabondului. Vătămarea acestuia însă nu poate constitui delict de lesa majestate, ear împregiurarea, că voi-a inculpatul să ofenseze pe împăratul Wilhelm, în cursul procesului n'a putut fi dovedită, prin urmare ea poate forma cel mult obiectul unui nou proces.

— **Vânătoare de Ovrei în Rusia.** În Parczew (Polonia rusească) s'au luat Vineri la bătaie creștinii cu ovrei. Casa unui ovreu a fost dărâmată total. Două-zeci ovrei au căzut morți sau răniți. În comuna Ostrowiecz tot din Polonia rusească muncitorii unei fabrici auzind că Ovrei au ucis un copil creștin, au spart toate ferestrele dela casele Ovreilor și au devastat magazinele ovreiești. Doi ovrei au fost uciși (Iacob Robins-tein și Aron Subjekt), două-zeci au fost răniți. Miliție nu era în comună, căci plecase chiar în ziua începerii pe câmpul de războiu.

— **Ovreu defraudant.** Oficiantul Blumenthal al casei Rotschild din Londra a defraudat 300.000 funți ster.

— **Aurul în Madagascar.** Ultimile știri so-site din Madagascar ne-a adus amănunte de un mare interes în privința situațiunii întreprinderilor minere din aceea insulă, și din cari reese că exploatarea de aur sunt în ajun de a intra într'o fasă absolut industrială, care, va face să se întrebuițeze instrumente puternice și perfecționate.

Această transformare a instrumentelor care va schimba foarte mult fizionomia exploatațiunilor a fost începută de către mai mulți ingineri experimentați englezi cari au făcut o lucră practică în Transvaal și Australia și a căror inițiativă e vednică de laudă.

Faptul decisiv care a pricinuit și a îndreptățit aplicarea metoadelor industriale la extragerea aurului la Madagascar, este descoperirea cu totul recentă, în regiunile sănătoase ale platoului central, la câte-va ore depărtare de Tananarivo, filoane quartifere care conțin mari cantități de aur, a cărei exploatare — cu condiție că ea să

fie făcută industrial — va fi cu mult mai remunerătoare de cât aceea a locurilor de aluviuni până atunci, exclusiv, întrebuițată în insulă.

— **Admiralul Withöft.** Se știe, că în lupta navală dela 10 August a căzut și comandantul flotei ruse, admiralul Withöft, care era cel mai popular comandant de flotă. El s'a născut la 1847, a terminat academia militară cu distincție, și la 1865 a intrat în serviciu activ. Mai de multe-ori a împlinit serviciu la marină, în care calitate a încunjurat mai de multe-ori pământul. Despre călătoriile sale a scris mai multe opuri de valoare. La 1884 a fost numit comandant al torpilorului Grosa. Dela 1892—1893 a fost al doilea comandant al încrucișătorului Voievoda și în 1893 a însoțit pe țarul Alexandru III, și familia sa în Danemarca. Și despre această călătorie a scris o carte, care a fost primită cu mare interes. Alexandru III., care stima și prețuia pe Withöft foarte mult, l-a promovat la 1894 la rangul de prim-comandant al încrucișătorului Najesdnik, ear la 1895 a devenit comandantul unei flote de torpilor. Cât-va timp a fost comandantul vaselor Dinutrij și Ronskot și până la 1899 a fost comandantul cuirasatului Osljabja. La 1899 țarul Alexandru III. l-a ridicat la rangul de admiral, numindu-l tot-odată și șeful secției de marină pentru Kvantung. Cu ocaziunea rescoalei boxerilor din 1900 a avut și Withöft parte la calmarea acestei revolte. Ca recunoștință pentru merite câștigate cu acest prilej a fost decorat de către țar cu ordinul Sanislau. Erumpând războiul actual, Withöft a fost numit șef al statului maior de marină al lui Alexeiev. După moartea lui Makarov el împreună cu prințul Uhtomsky a luat comanda flotei dela Port-Arthur.

— **Situația în Polonia rusească.** Conform rapoartelor sosite, în Polonia rusească situația este critică. În Lodz mii de oameni stau fără muncă și mor de foame (te miri, că nu apare vr'un ucaz, care să-l trimită la războiu, să moară cel puțin pentru patrie!)

Mai de ună-zi s'a întâmplat un conflict sângeros în pădurea orașului între multe sute de muncitori și două sute de cazaci, cari au fost puși pe fugă. În urma ciocnirii 30 inși au fost răniți. Poliția rusească este absolut neputincioasă să urmărească și să descopere pe autorii și răspânditorii serierilor și proclamațiunilor revoluționare. De aceea poliția din orașul Dombrova a lipit prin oamenii săi secreți placate pe câte-va case cu inscripția ameninșătoare, că socialisții le vor aprinde, prin urmare locuitorii să grigiască. În chipul acesta voește poliția să câștige un aliat în populație, agitând-o împotriva srealistilor. — Întrebare e, că isbuti-va cu această apucătură.

— **Atragere atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos farmacist în ARAD (Pécskai-út).**

— **Recomandăm în deosebită atențiune a publicului românesc prăvălia și atelierul dlui Hartmann Pál (Boros Béni-tér nr. 16 i em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.**

ECONOMIE.

Starea sămănăturilor în România.

Argeșiu. Timp călduros. Sămănăturile de toamnă la N. județului sunt slabe ear la S. mediocre, cele de primăvară slabe în general și porumbul compromis cu deservire.

Izlazurile și fâneațele sunt rele și se usucă. Viile mediocre.

Brăila. Seceta este complectă. În câte-va comune a căzut puțină ploaie. Sămănăturile păioase de toamnă și primăvară s'au strîns de pe câmp și se continuă treeratul lor.

Porumbul e pierdut cu totul în 10 comune, este grav compromis în 27, se mai menține încă în 6 și sunt frumoase în 11

comune și pretutindenea se simte mare nevoie de ploaie. Meziurile în cea mai mare parte nu au răsărit de loc ear cari au răsărit sunt proaste.

Constanța. Porumburile sunt bune în plasa Constanța, compromise în plășile Hirșova, Medgidia și Silistra Nouă, ear în plasa Mangalia se speră a se mai îndrepta.

Pășunile s'au îmbunătățit în plasa Constanța, în restul județului compromise. Pe alocurea au început arăturile de toamnă. Viile sunt bune în general.

Dimbovița. Timp călduros cu puține ploți. Treeratul grânelor aproape terminat. Se continua facerea ogoarelor pentru sămănăturile de toamnă.

Bibliografii.

A apărut:

„Biserica și podul din Borzești“,
de Dr. C. I. Istrati.

precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Stefan cel mare. Cartea e inzestrată cu 49 chipuri bine reproduse și se expediază contra Lei 3.50 de către librăria depozitară C. Sfeteș din București, franco și recomandat.

Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur, pusă pe note muzicale, după melodiile celor opt-glasuri bisericesti și armonizată, pentru corurile de 4 voci bărbătești, de Iuliu Birou, învățător și cantor primar, și dirigentul corului Reuniunii de cântări „Armonia“ din Tievantul-Mare, (p. u. Kákova). Opul I. Editura autorului. — Toate drepturile rezervate. Prețul 5 coroane, plus 30 filleri pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la Librăria Petru Simion în Arad.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

ARAD, ANDRÁSY-TÉR 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal. În diferite instrumente, în ferării penru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primui rang. Mașine (sparher) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiată.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporiei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri,

Deposit esclusiv «AHOI».

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuesc pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221—50

Editor-proprietar: George Nichin

Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

temniță a alor 800 slujbași de tren pentru-că voiau să se folosească și ei de drepturile cetățenești, e continuarea acestui sistem. Și eată așa se confundă cercurile de competență, că se dispune pe cale administrativă acolo, unde procedura judecătorească cea îngrădită în șanțurile neatârării, singură avea drept a dipune!

Sau în un alt ram al guvernării: cel justițiar. Ce vor zice acei cari țin, că judecătorul să fie neatârător, la acel ordin al ministrului de justiție, prin care provoacă pe judecătorul, ca să sprijinească poliția în alergarea lor contra socialiştilor, resolvând repede, în afară de șir, cercetările pornite contra socialistilor! (Dar' ce vom zice noi, naționalitățile la ordinele secrete date contra noastră, că cu șir și fără șir să ne asvirle în temniță? Red. Lib.) O cauză ca și o sută de cauze, numai prin natura sa poate fi grabnică, ear nu prin persoanele ce figurează în ea! Și apoi e dreptul suveran al judecătorilor: de a cumpăni temeinic toată judecata chiar și pe a socialistilor!

„Guvernul intonează, și partidul său liberal” îndată îl acompaniază, ca o musică răsunătoare. Au trebuit numai scormonite sentimentele reacționare adormite, și eată se repetază în dietă încercările de a reinvia sistemul politic aducător aminte de triste vremuri, crezute îngropate: în numele ideii „naționale”, politiciii maghiari ziși liberali, cer publice detragerea drepturilor omeștești!

„Un reprezentant al poporului a cerut asprirea paragrafilor despre agitație din legea penală, cum și restrângerea libertății de presă! Al-tul a cerut reînființarea țeh-urilor industriale!

Trebue să te întrebî uimit: „unde a perit spiritul vremilor din 1848, care a părăsit rămășițele robiei materiale și spirituale a veacului de mijloc? Unde e legiutorul cel inspirat, care fără lege, a eluptat libertatea de presă, ca apoi să o asigure și prin lege? La ce a degenerat liberalismul lui Deák Ferencz, care voia, ca legea despre libertatea de presă să aibă un singur paragraf: că nu-l iertat să mințești!

„Dar' să ne stămpărăm de grabă patima roscolită, să înecăm în noi iubirea a ce e frumos nobil și drept, căci ministrul președinte s'a apucat iar de excursiuni de drept penal pe urma acestor dorințe cu greu miros. Ministrul președinte a spus-o în dieta ungară, că dispozițiile legii penale în punctul ce privește „provocarea directă” (în legătură cu agitația), lasă statul „nescutit”, căci agitatori sunt precauți, încunjură și nu numesc cōpilul pe adevăratul nume, — pentru aceea guvernul trebue să „ajute” situației prin asprirea și prin înlăturarea condiției de provocare directă! Dar' planul lui zice, nu e îndreptat contra a ori-ce fel de agitatori, ci numai contra agitatorilor în contra statului și a ordinii sociale, deși nu agită — direct!

„Această declarație și nainte cu jumătate de veac ar fi fost întârziată, învechită. Concepția de „provocare directă” a trecut în legea penală ungară din legea ungrească de presă, în care iarăși a fost transplantată de către Szemere Bertalan din legea de presă franceză, la 1848. Aceasta precizare a fost o cucerire însemnată a mișcării de reformă de atunci. Și atunci știau aceea ce ministrul-președinte opinează în chip de diletant, după jumătate de veac, că adevăta sunt două feluri de provocări: cea cu înțeles nehotărît lux, simplă și provocare directă, și tocmai pentru aceea au făcut deosebire între ele, căci, precum așa de frumos definește Csemegi ilustra falangă a libertății și științei a voit să scutească garanțiile exprimării libere a cugetului în contra sistemului polițial acățător de cuvinte, și contra apucăturilor din restricțiile reducătoare la nimic!

Azi puterea (guvernului) vrea să se reintoarce la stările de nainte cu jumătate de veac. În patru-zeci-și-opt cugetarea descătușată, spiritul liber, sufletul inspirat, au făcut minuni, și idealul era: stat de drept; — de azi înainte statul de polițiști spionează gândurile, ca să le isbească, — cercetează cuvinte ca să le prigonească, caută jertfe, ca să le pedepsească!...

(„Libertatea“.)

Răsboiul ruso-japonez.

De-odată cu încercarea flotei ruse dela Port-Arthur pentru a scăpa de tragicul ce o așteaptă în port, a încercat și escadra

rusă de Vladivostoc, cum au anunțat câte-va depeșe dela 14 c., să se unească cu aceea. Nu se poate explica aceasta coincidență, de oare-ce nu se poate admite un plan dinainte stabilit, după care aveau ambele escadre să proceadă, fiind-că ori-ce comunicație între ambele porturi este imposibilă. Fapt e că în ziua când flota rusă a părăsit portul sub comandamentul admiralului Withöft și flota de Vladivostoc asemenea a părăsit portul, grăbind spre sud.

Lângă insula Tșuzima a fost observată de flota lui Kamimura, care numai decât a impresură și o sili la luptă, în care aproape întreagă a fost nimicită. Incrușiătorul *Rurik* a fost scufundat, ear celelalte două vase au fost grav avariate. În starea aceasta au scăpat fugind napoi la Vladivostoc, presupunând că vor isbuti să ajungă portul. Astfel vedem, că puterea Rusiei pe apele Oceanului pacific este nimicită cu desăvârșire.

Moartea admiralului Withöft.

Petersburg, 14 August. Matushevits raportează cu datul de 12 April: După-ce s'a constatat, că Tșezarevits nu poate ajunge la Vladivostoc, a fost dirigit la Kiao-tșao pentru a fi reparat, unde a sosit la 9 ore seara, și unde a aflat incrușiătorul *Novik* și torpilorul *Bisumni*. Afară de admiralul Withöft a mai căzut și trei oficeri, ear 8 au fost vulnerați, între cari și Ivanov, comandantul lui Tșezarevits. Numărul celor căzuți și răniți, încă nu este stabilit.

Infrângerea flotei ruse de Vladivostoc.

Londra, 14 August. Agența Reuter anunță din Tokio cu datul de 14 August: În lupta dată azi dimineață între flota japoneză și escadra rusă de Vladivostoc, incrușiătorul *Rurik* a fost scufundat. Incrușiătorii *Gromoboi* și *Russija* au fost grav avariați și numai cu greu au putut scăpa spre Nord.

Tokio, 15 August. Admiralul Kamimura vestește că flota de sub comandamentul său în luptă cu trei vase de război ale escadrei ruse de Vladivostoc după o luptă de cinci zile azi a fost scufundat incrușiătorul rus *Rurik* nu departe de Tșuzima la Nord. Celelalte două vase pe semne au fost în grad considerabil stricate, căutând scăpare în direcție nordică. Perderile Japonezilor sunt neînsemnate.

Londra, 15 August. În Tokio mare este bucuria. Toate edificiile sunt împodobite cu tricolorul național. Admiralul Kamimura a dat lovitura de moarte escadrei ruse de Vladivostoc și victoria lui este mai mult apreciată decât izbânda lui Togo, deoarece această învingere a dovedit în mod neîndoios superioritatea indiscutabilă a Japonezilor pe Mare. Luptă navală mai mare în mersul războiului nu mai este posibilă, deoarece vasele de război ruse refugiate în port vor cădea în curînd pradă Japonezilor ear crucișătorii ruși vor fi prinși de către vasele japoneze trimise întru urmărirea lor,

Londra, 15 August. Conform rapoartelor ziarelor de aici admiralul Kamimura, de loc ce a prins veste despre acțiunea flotei surori dela Port-Arthur, și că escadra dela Vladivostoc caută să se reunească cu aceasta, numai decât a grăbit întru întimpinarea

ei pentru a-i zădărnici planul. A și reușit să o împresoare și astfel să o silească la luptă, în care a fost nimicită. Dintre vasele de război japoneze unele au fost stricate, dar nici unul n'a fost făcut incapabil de luptă.

Tokio, 15 August. După o depeșă sosită din Takasaki flota japoneză de sub comandamentul admiralului Kamimura erî dimineața la cinci ore circa 20 mile distanță de Unsan (= Gensan), aproape de litoralul Corean a întâlnit escadra rusă de Vladivostoc. Lupta a durat până la 10 și jumătate. Incrușiătorul *Rurik* a fost observat cum se scufundă. Din echipamentul său 450 inși au fost scăpați de Japonezi. Vasele *Gromoboi* și *Russija* au luat de multe-ori foc, suferind totodată și grele avarii. Impușcăturile Rușilor au nimerit un vas japonez, cu care ocaziune doi oameni și-au pierdut vieța și șapte au fost răniți.

Soartea vaselor ruse împrăștiate.

Tși-fu, 15 August. Conform unei depeșe din Tsingtau vasul de război rus *Cezarevits* somat de Japonezi să iese afară din port și să primească lupta, acesta a intrat în portul interior. Se crede, că vasul va fi desarmat. În Tsingtau se află trei torpilori ruși, dintre cari doi sunt grav avariați.

Berlin, 15 August. De oare-ce s'a dovedit, că vasele de război ruse aflătoare în portul Tsingtau nu sunt în poziție de a putea părăsi portul în intervalul recerut, autoritățile de acolo au fost avisate să le desarmeze.

Recitelnî.

Petersburg, 14 August. Raportul lui Alexeiev către țar: Conform raportului dela 12 Aug. al consulului din Tși-fu noaptea trecută doi torpilori japonezi au intrat în portul interior atacând la 3 ore distrugătorul nostru de torpilori *Recitelnî*, care în urma înțelegerii comune a comandantului vasului cu autoritățile chineze a fost desarmat. Japonezii au avut cunoștință despre asta. Comandantul lui *Recitelnî* a dat ordin să fie aruncat vasul în aer, dar acesta nu s'a scufundat. Adversarul l'a remorcat din port.

Petersburg, 14 August. Raportul lui Alexeiev către țar: În timpul, cât consulul a conferit cu taotai-ul cu privire la permisiunea de a petrece vasul *Recitelnî* în portul Tși-fu pentru a i-se drege mașina, comandantul lui *Recitelnî*, contra-admiralul Grigorovici a conferit cu admiralul chinez căruia i-a predat tunurile și armele, luând jos tot-o dată și pavilionul de război.

Novik.

Tși-fu 15 August. Conform știrilor răspândite dar încă neconfirmate incrușiătorul rus *Novik* a fost scufundat 14 mile distanță de Tsingtau.

Vase de război ruse năsipite.

Veihaivei, 14 August. Torpilorul rus *Burni* în apropiere de promontoriul Santungului s'a năsipit, în urma căreia a fost aruncat în aer. Din echipamentul său 60 marinari au sosit erî aici.

Asediarea Port-Arthurului.

Tși-fu, 15 August. (Reuter). Conform știrilor sosite din loc competent, azi dimineața la 4 ore a început năvala generală împotriva orașului.

Din străinătate.

Conflictul turco-american. Poarta a dat legățiunei americane asigurări verbale, că va da satisfacțiune reclamațiilor guvernului american.

Aceste asigurări sunt considerate ca neîndestulătoare; totuși se crede că conflictul iscat între Statele-Unite și Turcia este pe punctul de a fi aplanat în conformitate cu cerințele americane.

Legățiunea americană a declarat, contrar știrilor răspândite, că reclamațiunile guvernului american n'au nici un raport cu chestiunea armenească.

Manifestație anti-clericală în Franța. Grupuri de liberi-cugetători, întruniți pe piața primăriei, s'au dus și au manifestat în fața statuei lui Etienne Dolet.

Grupurile de manifestanți cântau *Internationala* și strigau *Jos rasa!*

Trei drapele roșii fiind desfășurate de manifestație, poliția le-a confiscat, ceea-ce a produs oare-care învălmășeală.

Francomazonii din Franța și Vaticanul. După o luptă înverșunată, care durează de prea mult timp, social-democrații și radicalii francezi, acei cari fac parte din logele masonice au reușit să facă ruptura dintre Vatican și guvernul francez.

Ziarele lor se felicită de această întâmplare (!) și ele cred că guvernul va rămâne statornic în hotărîrea lui. Din parte-le îi făgăduiesc sprijinul pentru a realiza într'un mod complet separațiunea bisericeii de stat.

Ziarele de opoziție se îndoiesc, că domnul Combes va merge până a proclama separațiunea bisericeii de stat.

Ele îl acuză, că căută înainte de toate de a-și prelungi șederea la putere prin ori-ce mijloace.

Ziarul „Le Soleil“ relevă consecințele nefaste, ce va avea ruptura cu papalitatea și se miră că parlamentul n'a fost încă convocat.

La ditirambele pressei internaționale, trebuie adăugat faptul că atât personalul legățiunei franceze de pe lângă Vatican, cât și cardinalul Lorenzelli, nuntialul Papei la Paris, au părăsit fiecare posturile lor.

Papa, după indemnul colegiului cardinalilor, ar fi pe punctul să excomunică pe Combes; iar oficiosul „Le Temps“ din Paris, primește știrea că Vaticanul pregătește retragerea protectoratului Franciei asupra creștinilor din Orient, care vădit că va fi trecut Germaniei.

* * *

Cu cât jubilează internaționalii și cosmopolitii francezi de ruperea relațiilor, pe atât clericali și naționaliștii francezi, sunt de furioși în privința politicii lui Combes. Ei cer ca parlamentul să fie convocat spre a se pronunța.

* * *

Declarațiunile primului-ministru francez. Asupra conflictului Franciei cu Vaticanul și asupra protectoratului catolicilor din Orient, primul-ministru Combes a făcut următoarele declarațiuni, în fața unui ziarist:

— Eu nu cred în susținerea concordatului (dintre Franța și Vatican, dela 1810). Socotesc de neînălăturabilă separarea bisericeii de stat; pentru-că Vaticanul socotește concordatul de învoială unilaterală, făcută sub presiune. Concordatul a fost bun numai pentru Napoleon, care simplaminte trântea la închisoare pe episcopii renitenți. Eu n'oi pot face aceasta.

Despre protectoratul catolicilor din Orient a spus Combes următoarele:

— Nu cred să se găsească vre-un stat, care să ambiționeze pentru acest rol: dacă totuși care-va intra în joc, noi nu-l vom face greutate. Franța a avut mari greutăți la îndeplinirea acestui rol; de-aceea mai bine ar fi, ca pe viitor fiecare stat să-și protejeze supușii săi din Orient.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 1 August 1904.

— **Știre personală.** *Marți, cu trenul accelerat de seara a sosit la reședința sa P. S. Sa D-l Episcop Ioan I. Papp, întorcându-se dela Reichenhall, deplin sănătos și viguros.*

La gară P. S. Sa a fost așteptat de mai mulți fruntași români din Arad și de membrii consistorului.

— **Intâlnirea de monarhi în Marienbad.** Despre intâlnirea M. Sale Monarhului nostru cu Regele Angliei, la Marienbad, s'a primit următoarea știre:

M. Sa Impăratul-rege a plecat la orele 6.29 dimineața din Ischl, cu o mică suită, pentru a reda regelui Eduard visita ce acesta i-a făcut-o în anul trecut la Viena. Trenul imperial a sosit la Marienbad la 3 ore d. m. unde a fost așteptat de regele Eduard și o sumă de deputațiuni și corporațiuni.

Intâlnirea Monarhilor a fost foarte cordială. După prezentarea suitelor, cei doi domnitori au intrat în oraș în trăsură de Curte.

— **† Cornel Tămășdan.** Societatea românească din Arad și îndeosebi modesta noastră pleiadă de comercianți a îndurat o crudă și dureroasă pierdere, prin prematura moarte a lui Cornel Tămășdan, un comerciant harnic, îndeosebi simpatic și cu bună stare.

Cornel Tămășdan moare de tifos, în puterea juneței, după-ce și-a arangeat o prăvălie de model în Arad și putea plin de încredere să privească în viitor, mândru de rezultatele muncii și hărniciei sale.

Deplângem din toată inima ireparabila pierdere și alătura cu întristatele sale rudeni depunem o lacrimă pe tristul sicriu.

Dureroasa știre a odihnirii pe vecie, se anunță prin următorul necrolog:

Subșerișii cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, cunoscuților și prietenilor, că mult inbitul nostru frate, cumnat, văr, rudenie și bun prieten

Cornel Tămășdan,

după rânduiala Celui-Atotputernic, a răposat, în ziua de 16 August 1904 la orele 1 $\frac{1}{2}$ în anul al 26-lea al etății.

Rămășițele pământești ale scumpului decedat se vor porni din locuința de jale, Calea Arhiducele Iosif Nr. 19, în ziua de 17 Aug. 1904, la 5 ore d. am. după săvârșirea ritualelor prescise de biserica gr. or. română, și se vor așeza pentru vecinică pace în groapă specială, în Cimiterul de sus.

Pe cât de blândă și plină de iubire i-a fost viața, să i fie lină și eternă odihna.

Arad, 16 August 1904.

Silvia măr. Dr. Plopu, Lucreția m. Herbay. Dr. Liviu Tămășdan, surori și frate. Dr. George Plopu, jude de Tablă reg., Iuliu Herbay secretar cumnați. Lucia Plopu, Delia Plopu, Florica Bonts. Eugenia Herbay, Stella Herbay, Silvia Herbay, nepoate.

— **Fără iluzii!** Joi fiind aniversarea zilei nașterii Majestății sale, conform usului din trecut, Mercuri seara ar fi să se ilumineze orașul.

De data aceasta însă, primarul orașului nostru, *noul consilier regesc*, a rugat publicul, să nu mai ilumineze, ci sumele destinate pentru obicinuita iluminare să le trimită Magnificenței sale, căci sumele astfel în curse se vor întrebuița pentru statuia reginei Elisabeta și pentru fondul statuei lui Kossuth.

Judece lumea, cât de „practică“ și „loială“ este această procedură! Noi nu mai zicem nimic!!!

Parada militară, de ziua M. Sale, se va face în chipul următor:

Seara la $\frac{3}{4}$ 8 muzica militară, cu iampioane, va intra în oraș prin strada Boczkó, piața libertății, strada Andrassy și se va opri în fața primăriei (casa orașului); iar în cetate se va întoarce pe linia drumului dela Apus.

Dimineața (Joi) dela 5 ore muzica militară va parcurge orașul, cântând. În toate bisericile se va face slujbă, la care vor participa autoritățile.

Înainte de 9 ore se va face defilarea armatei din Arad și a artileriei din Sf. Miclăuș, pe câmpul din fața fabricii de vagoane.

La amiază va fi masă comună în restaurantul Crucea-Albă.

— **In amintirea răposatului Cornel Tămășdan.** Doamna și Domnul Elena și Vasilie Goldiș secretariul consistorial în Arad, Doamna și domnul Veturia și Sava Tămășdan preot în Pecica în loc de cunună pe sicriul iubitului și neuitatului lor văr Cornel Tămășdan ni-au trimis fiecare suma de 20 cor. pentru nefericiții din Rișca. Bani i-am administrat pentru destinațiunea lor la adresa d-lui Dr. Pavel Oprișă, profesor în Brad.

— **Știri diplomatice.** Callemberg, consilier la legăția Austro-Ungariei, a fost însărcinat de a gera afacerile legăției imperiale și regale în timpul absenței Exc. Sale marchizului Pallavicini, ministru titular, care a obținut un concediu.

— W. G. Boxshall, vice-consul general al Statelor-Unite ale Americii în București, obținând un concediu, dl Sergiu Donati va gera consulatul în timpul absenței sale.

— Rosetti-Solescu, ministrul țerei la Petersburg, a cerut un concediu de două luni, în care timp va fi înlocuit de dl prim-secretar Gh. Mitilineu

— **Convenție de arbitragiu.** O convenție de arbitragiu a fost încheiată între Suedia, Norvegia și Anglia.

— **Savanți japonezi în Budapesta.** Luni au sosit la Budapesta doi savanți japonezi de renume: Dr. Y. Tadokori și Dr. Naksi Motokih. Primul este și în funcție de stat și referent-consilier în ministerul de culte și instrucțiune, al doilea este medic districtual în Tokio. Ambii învățați exotici au întreprins un voiagiu mai lung prin Europa, pentru a studia instrucțiunea publică și referențele sanitare.

— **Ancheta austriacă asupra lipsei de nutreț.** — Se scrie din Viena, că în ministerul agriculturii s'a întrunit comisiunea rânduită pentru facerea unei anchete asupra lipsei nutrețului, sub președința ministrului Baronul Glovanelli. Lipsa cea mai mare domnește în Galiția orientală mai cu seamă însă în Bohemia, Moravia și Silezia.

Totuși nu se crede, că guvernul ar fi decis să suspende taxele vamale ale porumbului. În schimb se vor face reduceri ale taxelor de transport pe căile ferate, iar în părțile cele mai bătute ale monarhiei se vor distribui, gratis sau pe credit, cerealele necesare pentru sămănătură.

— **Noul bancnote de 10 cor.** Banca austro-ungară a hotărît să introducă bancnote noi de 10 cor. fiind excepționate din multe părți cele actuale, că sunt prea urite și nedurabile. Noile bancnote se vor pune în circulație, probabil prin Noemvrie a. c. Pe noile bancnote va fi un admirabil cap de copil, fiind luată ca model fetița principelui Rohan.

— **Medic ucis.** Din Timișoara se vestește, că în comuna aproape de Timișoara, Sipeț medicul cercnal Dr. Nenkov Adolf a fost aflat mort în patul său. Ucigașii, de a căror urmă nu s'a putut da până acum, au strâpuns pe nefericitul om.

Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceșce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE ȘTICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. ȘTICLE, PAHARE, FAFURII DE ȘTICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpaca și argint de China, excepțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelaz fin, maiolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangiarea de culine. — Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal.

Recusite de mâncare din alpaca, ori argintate ori nickelizate, fabricate din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, biurouri, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirit

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangiarea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrassy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se execută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

Biuroul de arhitectură

a) lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

217

inalte.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

335

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante. —

In atențiunea ziditorilor!

Biuroul de zidire și magazinul de lemne al Intreprinzătorilor de zidire

Vollák József és Társa

— Arad, Radnai-út 6 szám. —

Telefon pentru oraș și comitat 65.

Primum ori-ce lucrări de zidire.

precum zidire de case de inchiriat, edificiilor private, vile, etc. în ori-ce stil; în loc și în provincie, mai departe zidirea respective construirea și arangiarea de ghetării, elevatori, magazine și staluri, etc., precum și transformarea de edificiilor vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea păreților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de ciment, baze de beton, trepte, boltitură, iesele de ciment și vălăe de adăpat vitele, canaluri de beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: coperișe, construcții de coperișe, magazine, șopronuri și alte încăperi economice pelângă garanță de mai mulți ani. Construirea de coperișe de ciment de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și esportizarea de edificiilor.

Cu bugeturi servim la dorință gratuit.

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o păstreze și pe mai departe.

256

Cu deosebit respect:

Vollák József és Társa.

Fabrică de mobile în Arad.

Am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a m. on. publice asupra

fabricei mele de mobile

aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc paturi de fer, mese, dulapuri pentru lavoare, cărute pentru copii executate în modul cel mai artistic. Cu începerea sezonului recomand moderatorul de căldură pentru cuptoare, cari le am în vânzare pentru prețuri culante și executate foarte cu gust.

Fac la comande noi și provăzute cu gravuri și desenuri după cerere. Hotelierilor, cafegiilor și proprietarilor de localuri de vară recomand flegeriile mele și scaunele mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparaturi de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-nă binevoitorului sprigin al on. publice din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stimă:

FLEISCHER TESTVÉREK

A R A D,

316

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.

Tocila și reparatoria de corturi

a lui

SPIZ ANTAL

ARAD, Deák Ferencz-u. 10 sz.

Recomandă prăvălia sa bogată în tot felul de cuțite de oțel Solingen p. economia de casă, de briceaguri, foarfeci și unelte p. măcelării.

Primește pe lângă garanță tot felul de lucru tocilă: ascuțirea de briciuri, de mașini pentru tăiat perul (pentru o bucată r cor.), de foarfeci.

Se primesc de asemenea reparațiuni de corturi și umbrele cu cele mai fine obduceri.

Italieni din Veneția.

Rog binevoitorul sprijin

298

Spitz Antal.

